

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ POLİTİKA BİLİMİNE YÖNELİK EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ *

Osman AKHAN**

Öz

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıfta öğrenim gören olan öğretmen adaylarının "politika bilimine yönelik eğilimlerini" tespit etmektir. Öğrencilere üniversite öncesi ve üniversite yıllarında verilen politika eğitimi demokratik sistemin devam edebilmesi için oldukça önemlidir. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin siyasi sisteme yönelik olumlu veya olumsuz görüşler geliştirdiği ve onların aktif vatandaşlar olmalarına imkân tanıyan katılımcı beceriler geliştirdikleri bir alan olarak görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri aileden sonra ilköğretim öğrencilerine demokratik tutum ve değerleri kazandıran en önemli kaynaklardan birisidir. Bu noktada araştırma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında İlköğretim Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerini tespit etmek amacı ile araştırmacı tarafından "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Konularına Eğilimlerini Belirleme Ölçeği" geliştirilmiş ve 2010–2011 eğitim öğretim yılında yedi farklı bölgede bulunan yedi farklı üniversitenin Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, dördüncü sınıf öğretmen adaylarından oluşan 832 kişiye uygulanmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimleri yüksek bulunmuş fakat günlük yaşantıları içerisinde politika konularına fazla zaman ayırmadıkları tespit edilmiştir.

* Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, osmanakhan38@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, politika bilimi, öğretmen adayları, politik eğilim

DETERMINING THE TENDENCIES OF SOCIAL STUDIES PRE-SERVICE TEACHERS TOWARDS POLITICAL SCIENCE

Abstract

The aim of this research is to analyze the tendencies of pre-service teachers) in the Department of the Elementary Social Studies Teaching towards politics. Social studies class is considered as a field where the students develop positive or negative opinions towards political system and participatory skills that enable them to become active citizens. Following the family, the social studies teachers are the most important guides that teach to students democratic attitudes and values. At this point the research aims to analyse the political tendencies of the social studies pre-service teachers in terms of different variables. Within the scope of the research “the scale of determining the interests of the social studies pre-service teachers in political issues” was developed by the researcher. It was applied to 832 senior students who study in the fourth grade in the departments of primary school social studies teaching of seven different universities in 2010-2011 educational years. In conclusion; it was found out that the tendencies of the pre-service teachers towards political science are high, but it was determined that they aren't so much interested in political issues in daily life.

Keywords: Social studies, political science, pre-service teachers, political education

1.GİRİŞ

Toplumsal yapı, vatandaşlarına çeşitli imkânlar ve haklar sunması yanında, onlara bir takım sorumluluklar da yüklemiştir. Vatandaşlık bireylerle toplum arasında var olan sosyal ve hukuki bir bağdır ayrıca beraberinde birtakım sorumluluk ve görevleri getirir. Sorumlu vatandaşın; vergisini ödeme, ülkenin ordusuna katılma ve devlete

bağlılık gibi görevleri vardır. Demokratik toplumdaki vatandaşların bunun yanında, sosyal ve politik hayata etkin katılım ve hukuk kurallarının gereğini yerine getirme gibi çeşitli görev ve sorumlulukları da mevcuttur (Tupper, 2008: 71).

Demokrasinin gerektirdiği niteliklere sahip vatandaşlar yetiştirmek eğitim sisteminin bir görevidir. Demokratik eğitimin amaçladığı birey, sorgulayan, araştıran, demokrasinin ve onun değerlerinin önemini bilen, bu ilkeleri yaşantısında uygulayan, toplum bazında yerleşmiş olan düşünce ve doğruları hiçbir şeyin etkisi altında kalmaksızın tamamen aklın ve bilimin süzgecinden geçirdikten sonra kabul eden kişiler yetiştirmektir. Demokratik bir eğitimde amaç bireylerin demokrasinin niteliklerine sahip çıkmasıdır (Vincent & Desautels, 2008: 283).

Her politik düzen kendi varlığını sürdürme ihtiyacını taşır. Yetiştireceği insanlarla gelişip korunmayan rejimler değişmeye mahkûmdur. Rejimi yaşatmaya dönük çabaların en önemlisi eğitimidir. Bir Fransız düşünür “Ya eğit, ya katlan” demiştir. Toplumun eğitim düzeyi ve türü, orada hangi rejimin başarılı şekilde uygulanabileceğinin de bir göstergesidir. Yapılan bir araştırmada, eğitim düzeyi yükseldikçe ülkedeki demokrasiyi koruma ve yaşatma oranının da arttığı görülmektedir (Price, 2008: 121).

Politika bilimi (Siyaset Bilimi), devlet ve diğer siyasal kurumların, kuruluşu, gelişimi, amaçları, işlevleri ve bunlar arasındaki ilişkilerin yanı sıra siyasal katılım, siyasal değişim, siyasal önderlik ve siyasal kararların analizlerini de içine alan çalışma alanıdır (Genç-Demirdöğen, 1994: 174). Ayrıca politika bilimi, toplumdaki çatışmalarla, bu çatışmaların nasıl çözüldüğüyle, kararları kimin verdiğiyle ve çözümlerin sonuçlarıyla ilişkilidir (Savage, 1996: 84).

Politika bilimi, vatandaşlar olarak bize haklarımız sorumluluklarımız ve hükümetin nasıl çalıştığı konusunda siyasi ve yasal sistemlerimiz hakkında bilgiler verir.

Hükümetlerle ve vatandaşlarla olan ilişkileri inceleyen bu konuda çalışan uzmanlar, siyasi bilim adamları olarak adlandırılırlar (Maxim, 2006: 34).

Politika bilimi çok geniş bir alanı kapsayan ve henüz gelişme halinde olan bir sosyal bilim dalıdır. Sınırları daha kesinlikle çizilmemiş, topografyası tam olarak çıkarılmamış geniş bir alandır (Kapani, 2010: 15). Sosyal Bilimlerin bir disiplini olan siyaset bilimi / politika bilimi, siyasal otorite ile ilgili kurumların ve kurumların oluşmasında ve işlenmesinde rol oynayan davranışların bilimidir. Siyaset bilimi bir bilim olarak devlet ve siyaset konularına gerçekçi bakış açısını kazandırmıştır. Böylece devlet ve siyaset insanlar tarafından daha iyi anlaşılabilir, daha net görülebilmeye ve insanlar kendi geleceklerini yaratabilme güçlerinin farkına varmışlardır (Doğanay, 2005: 30).

Politika biliminin amacı, sosyal bilimler kapsamında yer alan diğer disiplinlerle siyaset bilimi ilişkisini ortaya koymaktır. Ayrıca toplumsal yapıda ortaya çıkan siyasal fikirler ve siyasal kurumların diğer alanlarla etkileşimlerini tespit etmek de siyaset biliminin amaçları içerisinde yer almaktadır. Kısacası siyaset bilimi, siyasal olguları toplumsal yaşam içindeki diğer olguları da dikkate alarak çözümleme amacı güder (Sarısaman, 2008: 77).

Politik eğitiminin amacı, anayasal demokrasinin ilkelerine bağlı olan bilgili, sorumlu vatandaşların yetiştirilmesidir. Onların etkili ve sorumlu katılımı, bir bilgi kümesinin ve uygulanabilir katılımcı becerilerinin bir dizisinin elde ediniminden ortaya çıkmaktadır. Politika eğitimi, "her insanın özgürlüğünü garanti altına alacak veya tehlikeye atacak şeyleri kendi başına yargılayabilmesine olanak tanıyacak bilgileri ve cesareti" sağlar. Çünkü politika eğitimi insanların hükümetlerini kontrol etme haklarının olduğunu gösterir. Ama insanlar, bu kontrolü uygulamak için bilgilere, becerilere ve sorumlu bir şekilde hareket etmek için gerek duyulan karakter özelliklerine sahip değillerse bu hak anlamsızdır (Maxim, 2006: 25).

Politik eğitim, öğrencilerin bilgilerinin yanı sıra katılımlarını geliştirmede öğrencilerin ne öğrendiklerinden ziyade nasıl öğrendiklerine de özen göstermelidir. “Araştırmalar; siyasi yeteneğin ve verimliliğin, daha genellenmiş bir amacının olduğunu göstermektedir. Günlük yaptığı işlerde ve karşılaştığı zorluklarda daha verimli olduğunu hisseden insanların politikaya katılması daha olasıdır.” Bu nedenle “sadece öğrencilere katılım için gerekli olan bilgileri ve becerileri sağlarsak onlar, bu katılımı sık sık kişisel açıdan anlamlı hale getireceklerdir.” (Borhaug, 2008: 589).

Politika bilgisi gençlere politik ortamı, tartışmaları, siyasal kimlikleri tanımlamaya yönelik bir yol sunar. Politikayı olumsuz olarak görmekten ziyade okullarda politika bilgisinin nasıl arttırılacağını ve bu bilginin gençler üzerinde nasıl bir gelişme sağlayacağını ortaya koymak gerekir. Bunun için en iyi yol onlara okuma, planlama ve savunma (destekleme) için yol göstermektir (Betty, 2006: 130).

Vatandaşların politik bilince sahip olma sürecindeki en önemli değişkenler; aile, okul, akran grubu, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, siyasi partiler, medya vs.dir. Bu değişkenler arasında okul ve aile ayrı bir öneme sahiptir. Demokrasinin iyi işlenmesi için, onun kurumların bir tanesinde, varlığının olması yeterli olmaz. Okul, devlet ve ailenin bu süreçte birbirini tamamlamaları ve desteklemeleri gerekmektedir (Vincent & Desautels, 2008: 289).

Vatandaşlık eğitiminin önemli bir ayağı olan politik okuryazarlık ve yurttaşlık eğitimi, bireylerin haklarının, görevlerinin, sorumluluklarının farkında olması, bireylerin gelişim sürecine katılması, yurttaşlık bilincinin oluşturulmasıdır. Öğrencilere sorumluluğun ahlaki ve aynı zamanda siyasi bir değer olduğu açıklanır. Öğrencilere siyasi kurumlar hakkında bilgi vermek yeterli değildir. Öğrenciler, siyaseti öğrenmeli ve siyasetle meşgul olmalıdırlar. Politik okuryazarlık aslında bilgilerin, becerilerin ve yeteneklerin bir birleşimi ve onun siyasi yaşamdaki önemli kavramları anlamayı ve uygulamayı gerektirdiğini açıklamaktadır. Politik açıdan

okuryazar olan bir insan, hem bilgili bir izleyicidir hem de etkili ve sorumlu bir şekilde politikayla ilgilenebilmek için 'aktif bir katılımcıdır' (Thompson, 1996: 68; Lockyer, Crick & Annette, 2003, 56).

Bulduğumuz dünyada hangi toplum içinde bulunursak bulunalım, sosyal hayatın nasıl işlediğini anlamadığımız sürece ne doktorluğumuz, mühendisliğimiz, öğretmenliğimiz ne de toplum içinde edindiğimiz görevlerimiz bir işe yaramaz. Kritik düşünme becerisine ve temel politik bilgilere sahip olmak gerekir. Fakat yapılan araştırmalar öğrencilerin çoğunda bu sayılanların eksik olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilere üniversite öncesi ve üniversite yıllarında verilecek politik eğitim demokratik sistemin devam edebilmesi için oldukça önemlidir. Bu nedenle erken yaşlar çocukları demokrasinin gerekleriyle tanıştırmamızın en ideal yaşlarıdır. Bu yaşlarda, birlikte çalışma, kurallara olan ihtiyaç ve adalet sisteminin gerekliliği gibi durumları öğrenirler. Politik tutumlar çocukluktan itibaren başlar ve bu öğrenme süreci insanları doğumlarından itibaren etkisi altına alır (Wallace, 2006: 14).

Devletlerin demokratik sistemlerinin başarısı, siyasi açıdan eğitilmiş olan vatandaşların aktif katılımına dayanmaktadır. Bu nedenle siyasi bilgilerin ve tutumların nasıl elde edildiğini anlamak, çok önemlidir (Harwood, 1991: 19). Yurttaşlıkla ilgili önemli bir problem; öğrencilerin politikanın süreçleri ve dinamikleri hakkında çok az şey biliyor olmasıdır. Öğrencilere, politikanın doğrudan ya da dolaylı yollardan herkesi ilgilendirdiği ve herkesin hayatını şekillendirmesine yardımcı olduğu yeterince gösterilmez. Politikanın özündeki tanımı "tartışmadır". Birçok eğitimci sınıf ortamına tartışmalı konuları getirmekten çekinmektedir. Üstelik farklı siyasi görüşe mensup grupların sokak tartışmaları ise endişe verici olarak değerlendirilir. İlköğretimden itibaren sistemli bir politika eğitimi gençlere seviyeli ve istikrarlı tartışmayı, farklılıklara saygılı olmayı da öğretecektir. Geleceğin iyi

yurttaşlarını yetiştirmek isterken yurttaşlık eğitiminin, politikasız eğitim olduğu gerçeği ne yazık ki önemli bir sorun olarak durmaktadır (Rennick, 1993: 32).

Araştırmalar oy kullanan 18 ile 25 yaşları arasındaki gençlerin, seçimlere katılma ihtimali en az olan vatandaşlar olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalarda gençler arasında örgütlü siyasal katılım eğiliminin çok sınırlı olduğu görülmektedir. Deneklerin yalnızca 3,7'si bir siyasal parti üyesi olduklarını belirtmişlerdir. Bunlar dışında, siyasal, sosyal ya da kültürel nitelikli bir örgüt (vakıf ya dernek) üyesi olduğunu belirtenlerin oranı da yalnızca yüzde 2,5'tir. Arkadaşlarıyla en çok konuştukları konular arasında siyasetten söz eden deneklerin oranı ancak onda bir kadardır (Konrad Vakfı, 2002). Geleceğin iyi vatandaşları için endişe verici olarak değerlendirilebilecek bu sonuçlar göz önüne alındığında politika bilimi eğitime yönelik durum tespitini akademik bir çalışma ile ortaya koymak oldukça önemlidir.

Gelişmiş toplumlarda politika günlük yaşantının bir parçası haline gelmiştir. İlköğretim öğrencilerinin de hükümetin çalışmaları, politik süreçler ve politik kararlar hakkında temel bilgilere sahip olması gerekmektedir. Ülkemizde siyaset bilimi ayrı bir ders olarak sadece üniversitelerde ilgili bölümlerde verilmektedir. Ancak bu bilim dalına giren konular ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersinde yer almaktadır (Erden, 1998: 42). Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin siyasi sisteme yönelik olumlu görüşler geliştirdiği ve onların aktif vatandaşlar olmalarına imkân tanıyan katılımcı beceriler geliştirdikleri bir alan olarak görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri aileden sonra ilköğretim öğrencilerine demokratik tutum ve değerleri kazandıran en önemli kaynaktır. Araştırma bu noktada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politik eğilimlerini ortaya koyarak geleceğin öğretmenlerinin demokratik sistemimizin devam edebilmesinde ne kadar etkili olabileceklerini ortaya koymayı istemesi açısından önem taşımaktadır.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının "politika bilimine yönelik eğilimlerini" tespit etmektir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005: 77). Tarama (survey) araştırması, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009: 16).

2. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2010–2011 eğitim öğretim yılında üniversitelerin Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, 4. sınıf (son sınıf) öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini, 2010–2011 eğitim öğretim yılında yedi farklı bölgede bulunan yedi farklı üniversitenin Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, 4. sınıf öğretmen adaylarından oluşan 832 kişi oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Konularına Eğilimlerini Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Konularına Eğilimlerini Belirleme Ölçeği” geliştirilirken öncelikle konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucu öğretmen adaylarının politika konularını bilmelerinin önemi ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının politika bilimine eğilimlerini tespit etmeye yönelik konuyla ilgili geliştirilen ölçekler incelenmiştir. Bu tarama ve incelemeler sonucunda yapılan çalışmalarda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik ilgi ve eğilimlerini tespitine yönelik çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmanın literatür tarama aşamasından sonra, konuyla ilgili yapılan araştırmalar da dikkate alınarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine ilgileri tespit edilmeye çalışılmış ve politika bilimi ile ilgili neler bilmesi gerektiği sorusuna cevap aranmıştır. Hazırlanan ölçme aracının, alan uzmanları, ölçme değerlendirme uzmanlarının ve dil uzmanının kontrolünden sonra pilot çalışması yapılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

71 maddelik 4’lü likert tipi olarak hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Konularına Eğilimlerini Belirleme Ölçeği”, örneklem dışında belirlenen 321 Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayına uygulanmış ve toplanan verilere açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. 71 maddelik ölçeğin faktör yüklerinin 0.815 ile 0,275 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Nihai uygulamada faktör yükü 0,45 değerinden düşük olan 19 madde çıkarılmış ve ölçeğin son hali için 52 madde bırakılmıştır. 52 maddelik ölçeğin Cronbach alfa katsayı güvenilirliği 0.906 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın verileri SPSS 15 istatistik program paketinin yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın verilerinin analizinde; aritmetik ortalama, standart sapma, genişlik ölçüleri, bağımsız gruplar için t-testi, tek ve çift yönlü varyans analizi (ANOVA) analiz teknikleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere göre ele alınmıştır.

1. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının politika konularına yönelik eğilim düzeyleri nedir?

Öğretmen adaylarının politikaya yönelik eğilimleri çok yüksek, yüksek, düşük, çok düşük şeklinde dördümlü derecelendirme yapılmış, ortalamalar ve sonuçlar Tablo 1’te gösterilmiştir:

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Politikaya Karşı Eğilimleri

	Çok Düşük	Düşük	Yüksek	Çok Yüksek	
Madde Değeri	1	2	3	4	TOPLAM
Değer Aralığı	1.00-1.75	1.76-2.50	2.51-3.25	3.26-4.00	
Frekans (f)	54	158	507	113	832
Yüzde (%)	6.49	19.00	60.93	13.58	% 100

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının politikaya yönelik eğilimleri 113 kişi ile (% 13.58) çok yüksek, 507 kişi ile (% 60.93) yüksek, 158 kişi ile (% 19.00) düşük ve 54 kişi ile (% 6.49) çok düşük şeklinde gerçekleşmiştir. Sonuçların daha anlaşılır ve net bir şekilde sunulması açısından çok yüksek ve yüksek kategorisindeki sonuçlar birleştirilerek “yüksek”, çok düşük ve düşük kategorileri birleştirilerek “düşük” şeklinde sınıflandığında ise katılımcılardan 620 kişi (% 74.51) yüksek ve 212 kişi (% 25.49) düşük kategorisinde yer almıştır.

Politika konularına yönelik oluşturulan ifadelere verilen cevaplar incelendiğinde son sınıf öğretmen adaylarının politika konularına yüksek derecede önem verdiği ve kendileri için faydalı olduğunu düşündükleri görülmektedir. Katılımcıların politika konularını her bireyin bilmesi ve bu konular hakkında fikir sahibi olması gerektiği ve kendileri için yararlı olacağı kanaatini taşımaktadır. Diğer taraftan sosyal bilgiler öğretmenlerinin politika konularını bilmesi gerektiğini düşünmekte oldukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının politika konuları ile ilgili daha fazla ders görmeleri gerektiği ve üniversitede politik konuların konuşulması ve siyaset konularının okullara girmesi gerektiği görüşüne katılma eğilimlerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Ancak siyasi fikirlerin tartışma ortamında özgürce ifade edilmesi ve siyasi, ekonomik ve sosyal konuların tartışılması gerektiğini düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bulgulara göre ayrıca öğretmen adaylarının kamu kurumlarınca gerçekleştirilen faaliyetlerde siyasi görüşlerini beyan eden insanların etkisinin büyük olduğu kanaatine katılma düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Ankete katılanların devlet yönetimindeki insanların dürüst olduğu ve toplumun düşüncelerine ilgi gösterdikleri görüşüne katılmadıkları ve siyasilere karşı güven düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır.

“Politika konularını bilmek ve anlamak sadece politikacıların işidir.”, “Sosyal Bilgiler öğretmenleri politika konularını bilmelidir.” ve “Politika konuları Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin işine yaramaz.” maddelerine katılımcıların verdikleri cevaplar 4 tam puana yakın olması bakımından anlamlıdır. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları politika ve politik konuların salt politikacılara özgü konular olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları bir Sosyal Bilgiler öğretmenin politik konuları bilmesinin gereğini ve önemini vurgulamışlardır. “Devleti yöneten insanlar, dürüsttür.”, “Devleti yöneten insanlar, yaptıkları işler konusunda tutarlı değillerdir.” ve “Devletteki insanlar, hepimizin düşüncelerine ilgi gösterirler.”

maddelerine katılımcıların verdikleri cevaplar 1 puana yakın olması bakımından anlamlıdır. Araştırmanın bu bulgusu Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının politikacıları yeterince dürüst bulmaması, politikacıların tasarruflarını tutarsız bulmaları ve politikacıların kendisini seçenlerin düşüncelerine ilgisiz olduklarını düşünmeleri bakımından önemlidir.

2. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının politikada aktif rol alma konusundaki ilgileri hangi düzeydedir?

Öğretmen adaylarının politikada aktif rol alma konusundaki ilgileri **hiçbir zaman, olabilir, büyük ihtimalle ve kesinlikle** şeklinde dördü derecelendirme yapılmış, ortalamalar ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Politikaya Karşı İlgileri

	Hiçbir Zaman	Olabilir	Büyük İhtimalle	Kesinlikle	TOPLAM
Madde Değeri	1	2	3	4	
Değer Aralığı	1.00-1.75	1.76-2.50	2.51-3.25	3.26-4.00	
Frekans (f)	125	393	192	122	832
Yüzde (%)	15.02	47.24	23.07	14.67	% 100

Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarına “siyasi bir partiye katılmayı düşünür müsünüz, siyasi bir aday olmayı düşünür müsünüz, yeni siyasi bir oluşum başlatmayı düşünür müsünüz ve siyasi bir görüşü ifade ederek bir gazete veya dergide yazı yazmayı düşünür müsünüz” gibi sorular yöneltilmiş ve öğretmen adaylarının politikaya karşı aktif ilgileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının politikada aktif rol alma konusundaki ilgileri 122 kişi ile (% 14.67) kesinlikle, 192 kişi ile (% 23.07) büyük ihtimalle, 393 kişi ile (% 47.24) olabilir ve 125 kişi ile (% 15.02) hiçbir zaman şeklinde gerçekleşmiştir. Sonuçların daha anlaşılır ve net bir şekilde sunulması açısından kesinlikle ve büyük ihtimalle kategorisindeki

sonuçlar birleştirilerek “yüksek”, olabilir ve hiçbir zaman kategorileri birleştirilerek “düşük” şeklinde sınıflandığında ise katılımcılardan 518 kişi (% 62.26) düşük ve 314 kişi (% 33.74) yüksek kategorisinde yer almıştır. Bu sonuçlara bakıldığında öğretmen adaylarının politikada aktif rol alma konusundaki ilgi düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının sorulara verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde en yüksek ve en düşük ortalamalı soruların; “Genel ve yerel seçimlerde oy kullanacak mısınız?” sorusu (3,57 ile en yüksek ortalama), en düşük “Öğrenim hayatınız boyunca okuldaki öğrenci yönetimlerine başkan oldunuz mu?” ve “Bilgi istemek veya herhangi bir konu üzerinde görüşlerinizi ifade etmek için bir devlet görevlisiyle veya siyasi liderle görüştünüz mü?” soruları (1,45 ile en düşük ortalama) olduğu görülmektedir.

3. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının güncel politika konularını takip etme düzeyleri nedir?

Öğretmen adaylarının politika konularını takip etme düzeyleri **hiç, ayda birkaç kez, haftada birkaç kez ve her gün** şeklinde dördü derecelendirme yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir:

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri

	Hiç	Ayda Biraz Kez	Haftada Biraz Kez	Her Gün	
Madde Değeri	1	2	3	4	TOPLAM
Değer Aralığı	1.00-1.75	1.76-2.50	2.51-3.25	3.26-4.00	
Frekans (f)	34	57	459	286	832
Yüzde (%)	4.08	6.45	55.16	34.37	% 100

Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarına “Politika ile ilgili güncel olaylar hakkında bilgi edinmek için haber yayın organlarını (gazete, dergi, televizyon, radyo, internet) ne

kadar sıklıkla kullanırsınız” sorusu yöneltilmiş ve öğretmen adaylarının politika konularını takip etme düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablo 3’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının politika konularını takip etme düzeyleri 286 kişi ile (% 34.37) her gün, 459 kişi ile (% 55.16) haftada birkaç kez, 57 kişi ile (% 6.45) ayda birkaç kez ve 34 kişi ile (% 4.08) hiç şeklinde gerçekleşmiştir. Sonuçların daha anlaşılır ve net bir şekilde sunulması açısından her gün ve haftada birkaç kez kategorisindeki sonuçlar birleştirilerek “yüksek”, hiç ve ayda birkaç kez kategorileri birleştirilerek “düşük” şeklinde sınıflandığında ise katılımcılardan 620 kişi (% 89.47) yüksek ve 212 kişi (% 10.53) düşük kategorisinde yer almıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde politika ile ilgili güncel olaylar hakkında bilgi edinmek için haber yayın organlarını takip etme ortalaması incelendiğinde en az haftada birkaç kez veya daha fazla yanıtını verenlerin oranının yüksek (3,17) olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu son sınıf öğretmen adaylarının politika konularını yakından izlemeye eğilimli oldukları şeklinde yorumlanabilir.

4. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarını takip etme düzeyleri nedir?

Öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşları **bilmiyorum, hayır, bir dönem ve her dönem** dörtlü derecelendirme yapılmış, ortalamalar ve sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir:

Tablo 4. Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları

	Bilmiyorum	Hayır	Bir Dönem	Her dönem	
Madde Değeri	1	2	3	4	TOPLAM
Değer Aralığı	1.00-1.75	1.76-2.50	2.51-3.25	3.26-4.00	
Frekans (f)	119	413	189	111	832
Yüzde (%)	14.30	49.64	22.72	13.34	% 100

Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarına “Ailenizden birisi, politik bir organizasyona zaman ayırdı mı veya hizmet verdi mi?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarını takip etme düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarını takip etme düzeyleri 119 kişi ile (% 14.30) bilmiyorum, 413 kişi ile (% 49.64) hayır, 189 kişi ile (% 22.72) bir dönem ve 111 kişi ile (% 13.34) her dönem şeklinde gerçekleşmiştir. Katılımcılardan 300 kişi (% 36,06) ailelerinin bir dönem veya her dönem politik bir organizasyona zaman ayırdığını, 413 kişi (% 49.64) politik bir organizasyona zaman ayırmadığını, 119 kişi (% 14.30) ise bilgisinin olmadığını söylemiştir. Bulgulara göre öğretmen adaylarının ailelerinin politika konularına yönelik uğraşlarını takip etme düzeylerinin yeterli olduğu söylenebilir. Bulgulara göre ayrıca öğretmen adaylarının ailelerinin politika konularına yönelik uğraşlarının düşük olduğunu söylemek de mümkündür.

5. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilim düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin bulguları nedir?

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılığı

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Sd	p																																
1. Öğrencilerin Politikaya Karşı Eğilimleri	Erkek	438	2,87	0,33	4,906	830	0,000*																																
	Kadın	394	2,76	0,31				2. Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	Erkek	438	2,21	0,67	7,290	830	0,000*	Kadın	394	1,90	0,51	3. Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Erkek	438	3,27	0,82	3,665	830	0,000*	Kadın	394	3,06	0,80	4. Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Erkek	438	2,36	0,61	0,707	830	0,480
2. Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	Erkek	438	2,21	0,67	7,290	830	0,000*																																
	Kadın	394	1,90	0,51				3. Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Erkek	438	3,27	0,82	3,665	830	0,000*	Kadın	394	3,06	0,80	4. Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Erkek	438	2,36	0,61	0,707	830	0,480	Kadın	394	2,33	0,54								
3. Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Erkek	438	3,27	0,82	3,665	830	0,000*																																
	Kadın	394	3,06	0,80				4. Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Erkek	438	2,36	0,61	0,707	830	0,480	Kadın	394	2,33	0,54																				
4. Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Erkek	438	2,36	0,61	0,707	830	0,480																																
	Kadın	394	2,33	0,54																																			

*p<0.01

Tablo 5’de öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bulgulara göre erkeklerin kadınlara oranla politika konularına daha duyarlı oldukları görülmektedir. Ancak, öğrenci velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarına yönelik olarak yöneltilen soruda anlamlı herhangi bir farklılık görülmemektedir. Erkek öğrencilerin politikaya karşı eğilimleri, politika konularını takip etme düzeyleri ve politikaya karşı ilgileri, kız öğrencilere göre daha fazla olup kızlarla erkek öğrenciler arasında ölçülen politikaya karşı eğilimleri, politika konularını takip etme düzeyleri ve politikaya karşı ilgileri arasında erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Bu bulgulara göre, politikanın stresli, yoğun çalışma ve zaman alıcı gibi özelliklerinin olması, bu durumlara erkeklerin kadınlara göre stresle daha kolay başa çıkması daha yoğun tempoda çalışmaya ayak uydurması ve özellikle kampus içinde politikanın sert tartışma gerektiren bazı durumlarında erkeklerin ön planda olması, erkeklerin bu konuda daha ilgili olduğunu düşündürebilir.

6. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilim düzeylerinin coğrafi bölge değişkenine ilişkin bulguları nedir?

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölgeye Göre Farklılığı

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Anlamlı Fark
Öğrencilerin Politikaya Karşı Eğilimleri	Akdeniz	122	2,82	0,34	2,765	0,011*	*Akdeniz ile Güneydoğu Anadolu
	Doğu Anadolu	120	2,79	0,35			
	Karadeniz	120	2,86	0,33			
	İç Anadolu	123	2,89	0,33			
	Güneydoğu Anadolu	115	2,74	0,30			
	Ege	117	2,83	0,32			
	Marmara	115	2,81	0,28			
Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	Akdeniz	122	2,09	0,62	4,458	0,000*	*Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu
	Doğu Anadolu	120	2,04	0,63			
	Karadeniz	120	2,02	0,57			
	İç Anadolu	123	2,24	0,70			
	Güneydoğu Anadolu	115	1,88	0,59			
	Ege	117	2,18	0,63			
	Marmara	115	1,99	0,51			
Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Akdeniz	122	3,20	0,77	2,895	0,008*	* İç Anadolu ile Marmara
	Doğu Anadolu	120	3,13	0,89			
	Karadeniz	120	3,31	0,78			
	İç Anadolu	123	3,36	0,79			
	Güneydoğu Anadolu	115	3,11	0,77			
	Ege	117	3,03	0,90			
	Marmara	115	3,04	0,75			
Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Akdeniz	122	2,41	0,61	1,793	0,098	Yok
	Doğu Anadolu	120	2,35	0,65			
	Karadeniz	120	2,42	0,52			
	İç Anadolu	123	2,34	0,46			
	Güneydoğu Anadolu	115	2,22	0,58			
	Ege	117	2,30	0,68			

Marmara	115	2,39	0,52
---------	-----	------	------

*p<0.05

Tablo 6'da ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri coğrafi bölgelere göre politika bilimine yönelik ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Öğretmen adaylarının politikaya karşı eğilimleri ile öğrenim gördükleri coğrafi bölge arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yapılan analiz sonucu bu farklılıkların Akdeniz ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında Akdeniz Bölgesi lehine (Ort. Akdeniz: 2,82- Güneydoğu Anadolu: 2,74), Doğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi arasında İç Anadolu Bölgesi lehine (Ort İç Anadolu: 2,89- Doğu Anadolu 2,79), Güneydoğu Anadolu ile Karadeniz Bölgesi arasında Karadeniz Bölgesi lehine (Ort. Karadeniz: 2,86- Güneydoğu Anadolu: 2,74), Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu Bölgesi arasında İç Anadolu Bölgesi lehine (Ort. İç Anadolu: 2,89- Güneydoğu Anadolu: 2,74) ve Güneydoğu Anadolu ile Ege Bölgesi arasında Ege Bölgesi lehine (Ort. Ege: 2,83- Güneydoğu Anadolu: 2,74) arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Öğrencilerin politika konularını takip etme düzeyleri ile öğrenim gördükleri coğrafi bölge arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmış, bu farklılıklar İç Anadolu ile Marmara Bölgesi arasında İç Anadolu Bölgesi lehine (Ort. İç Anadolu: 3,36- Güneydoğu Anadolu: 3,04) anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Öğrencilerin politikaya karşı ilgileri ile öğrenim gördükleri coğrafi bölge arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmış, bu farklılıklar Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu Bölgesi arasında İç Anadolu Bölgesi lehine (Ort. İç Anadolu: 2,24- Güneydoğu Anadolu: 1,88), Güneydoğu Anadolu ile Ege Bölgesi arasında Ege Bölgesi lehine (Ort. Ege: 2,18- Güneydoğu Anadolu: 1,88), Marmara ile İç Anadolu Bölgesi arasında İç Anadolu Bölgesi lehine (Ort. İç Anadolu: 2,24- Marmara: 1,99) farklılıklar belirlenmiştir. Öğrenci velilerinin politika konularına yönelik uğraşları ile öğrenim gördükleri coğrafi bölge arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir.

7. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının akademik başarılarına göre politika bilimine yönelik eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Genel Akademik Ortalamalarına Göre Farklılığı

		N	Ort	Std. Sapma	F	p	Anlamlı Fark
Öğrencilerin Politikaya Karşı Eğilimleri	1.50 – 1.99	21	2,78	0,44	0,247	0,912	
	2.00 – 2.49	131	2,80	0,30			
	2.50 – 2.99	336	2,83	0,32			
	3.00 – 3.49	281	2,82	0,34			
	3.50 – 4.00	63	2,82	0,30			
							Yok
Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	1.50 – 1.99	21	1,78	0,51	2,608	0,035*	* 1.50-1.99 arası ile diğer notlar
	2.00 – 2.49	131	1,98	0,62			
	2.50 – 2.99	336	2,08	0,62			
	3.00 – 3.49	281	2,08	0,58			
	3.50 – 4.00	63	2,20	0,74			
Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	1.50 – 1.99	21	2,62	0,67	3,404	0,009*	* 1.50-1.99 arası ile diğer notlar
	2.00 – 2.49	131	3,11	0,83			
	2.50 – 2.99	336	3,16	0,82			
	3.00 – 3.49	281	3,25	0,82			
	3.50 – 4.00	63	3,21	0,77			
Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	1.50 – 1.99	21	2,14	0,38	1,331	0,257	
	2.00 – 2.49	131	2,31	0,63			
	2.50 – 2.99	336	2,34	0,57			
	3.00 – 3.49	281	2,38	0,60			
	3.50 – 4.00	63	2,42	0,49			
							Yok

*p<0.05

Tablo 7'deki varyans analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının akademik başarılarına göre politikaya karşı eğilimleri arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir. Bu durumda akademik ortalamanın yüksek ya da düşük olmasının politikaya karşı eğilimlerine etkisinin belirleyici olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin politika konularını takip etme düzeylerinde akademik başarı düzeylerine göre farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar 150-1.99 akademik başarı düzeyine sahip öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin politikaya karşı ilgi düzeyinde akademik başarı düzeylerine göre farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar 1.50-1.99 akademik başarı düzeyine sahip öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Akademik başarılarına göre öğrenci velilerinin politika konularına yönelik uğraşları arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir.

8. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının yaşadıkları yerleşim yerinin birimine göre politika bilimine yönelik eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Yaşadıkları Yerleşim Biriminin Türüne Göre Farklılığı

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Anlamlı Fark
Öğrencilerin Politikaya Karşı Eğilimleri	Köy	126	2,84	0,31	1,385	0,246	Yok
	Kasaba	183	2,82	0,30			
	Şehir	356	2,80	0,34			
	Büyük şehir	167	2,86	0,34			
Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	Köy	126	1,90	0,52	3,729	0,011*	*Büyükşehir ile köy *Köy ile kasaba *Köy ile şehir
	Kasaba	183	2,08	0,63			
	Şehir	356	2,09	0,61			
	Büyük şehir	167	2,13	0,67			
Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Köy	126	3,04	0,86	3,755	0,011*	*Büyükşehir ile köy *Büyükşehir ile kasaba *Büyükşehir ile şehir
	Kasaba	183	3,13	0,80			
	Şehir	356	3,16	0,86			
	Büyük şehir	167	3,34	0,67			
Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Köy	126	2,35	0,63	2,430	0,064	Yok
	Kasaba	183	2,37	0,62			
	Şehir	356	2,39	0,56			
	Büyük şehir	167	2,24	0,51			

*p<0.05

Tablo 8’deki varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin politikaya karşı eğilimleri yaşadıkları coğrafi birimlere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu bulguya göre öğretmen adaylarının politikaya karşı eğilimleri üzerinde yaşadıkları yerleşim birimlerinin etkisinin belirleyici olmadığı söylenebilir. Öğrencilerin politika konularını takip etme düzeyleri, coğrafi birimlere göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların büyükşehir ile köy, büyükşehir ile kasaba ve büyükşehir ile şehir arasında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin politikaya karşı ilgileri coğrafi birimlere göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların büyükşehir ile köy, köy ile kasaba ve köy ile şehir arasında olduğu görülmektedir.

Öğrenci velilerinin politika konularına yönelik uğraşları yaşadıkları coğrafi birimlere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

9. İlköğretim Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının mezun oldukları lisenin türüne göre politika bilimine yönelik eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Farklılığı

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Anlamlı Fark
Öğrencilerin Politikaya Karşı Eğilimleri	Genel Lise	653	2,83	0,33	1,097	0,349	
	Anadolu Lisesi	81	2,83	0,30			
	Anadolu Öğretmen Lisesi	29	2,79	0,23			
	Diğer	69	2,76	0,33			
Öğrencilerin Politikaya Karşı İlgileri	Genel Lise	653	2,03	0,61	4,325	0,005*	*Anadolu Lisesi ile genel lise *Anadolu Lisesi ile diğer
	Anadolu Lisesi	81	2,28	0,61			
	Anadolu Öğretmen Lisesi	29	2,18	0,74			
	Diğer	69	2,06	0,64			
Öğrencilerin Politika Konularını Takip Etme Düzeyleri	Genel Lise	653	3,17	0,82	0,122	0,947	
	Anadolu Lisesi	81	3,21	0,83			
	Anadolu Öğretmen Lisesi	29	3,14	0,64			
	Diğer	69	3,20	0,80			
Öğrenci Velilerinin Politika Konularına Yönelik Uğraşları	Genel Lise	653	2,35	0,57	2,600	0,051	
	Anadolu Lisesi	81	2,47	0,66			
	Anadolu Öğretmen Lisesi	29	2,17	0,59			
	Diğer	69	2,26	0,50			

*p<0.05

Tablo 9'deki varyans analiz sonuçlarına göre öğrencilerin politikaya karşı eğilimleri, öğrencilerin politika konularını takip etme düzeyleri ve öğrenci velilerinin politika

konularına yönelik uğraşları ile öğrenim gördükleri lisenin türüne anlamlılık bir farklılık tespit edilmemiştir. Öğrencilerin politikaya karşı ilgileri ile öğrenim gördükleri lise arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklar da anadolu lisesi ile genel lise ve anadolu lisesi ile diğer liseler arasında görülmektedir. Anadolu lisesinde öğrenim görenlerin daha duyarlı olduğunu söylemek mümkündür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

İlköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada ilk olarak, öğretmen adaylarının politika konularına yönelik ifadelerine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular; son sınıf öğretmen adaylarının politika konularına büyük oranda önem verdiklerini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin politika konularını bilmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Siyasi fikirlerin tartışma ortamında özgürce ifade edilmesi ve siyasi, ekonomik ve sosyal konuların tartışılması gerektiğini düşünen öğrencilerin, üniversitede politik konuların konuşulmasına ve siyaset konularının okullara girmesi gerektiği görüşüne düşük oranda katıldıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra çalışmaya katılan öğrencilerin, devlet yönetimindeki insanların dürüst olduğu ve toplumun düşüncelerine ilgi gösterdikleri görüşüne katılmadıkları ve siyasilere karşı güven düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika konularına ilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılırken, onların aktif siyasete ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Politik konuları yakından izleyen, sosyal bilgiler öğretmenlerinin politika konularını bilmesi gerektiğini düşünen öğretmen adaylarının, siyasi partiye katılmak, aday olmak, siyasi yazılar yazmak, devlet yönetiminde yer almak gibi durumlara sıcak bakmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının politikaya karşı eğilimlerinin yüksek çıkmasına rağmen aktif olarak politikaya katılma rol alma gibi konularda ilgileri düşük çıkmıştır. Öğretmen adaylarının sadece vatandaşlığın bir

gereği olan oy kullanmak konusunda yüksek olan bir ilgileri söz konusudur. Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının güncel politika konularını takip etme düzeyleri de belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adayları, politika konularını yakından izlemeye çalışmaktadır. Bu sonuçla birlikte öğretmen adaylarının politika konularını takip ettikleri ve politika konularına önem verdikleri fakat kendilerinin bizzat politika içinde rol almayı düşünmedikleri söylenebilir. Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarının düşük, öğretmen adaylarının velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarını takip etme düzeylerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmada, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre erkeklerin politikaya karşı eğilimlerinin, politika konularını takip etme düzeylerinin ve politik ilgilerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmada, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin öğrenim gördükleri coğrafi bölgeye göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. İç Anadolu bölgesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin, diğer bölgelerdeki öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin öğrencilerin akademik başarılarına göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar akademik başarının öğretmen adaylarının politikaya karşı eğilimlerini etkilemediğini, buna karşın politika konularını takip etme düzeylerini ve politikaya karşı ilgi düzeylerini etkilediğini göstermektedir.

Araştırmada, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin, yaşadıkları yerleşim birimine (köy, kasaba, şehir, büyükşehir) göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının yaşadıkları yerleşim birimi politikaya karşı eğilimleri etkilemezken, politikaya karşı ilgileri ve politika konularını takip etme düzeylerini etkilemektedir.

Araştırmada, ilköğretim sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin mezun oldukları lise türüne göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri lisenin türünün politikaya karşı eğilimleri, öğrencilerin politika konularını takip etme düzeyleri ve öğrenci velilerinin politika konularına yönelik uğraşlarını doğrudan etkilemediğini, buna karşın politikaya karşı ilgi konusunda Anadolu lisesinde öğrenim görenlerin daha duyarlı olduğunu göstermektedir.

Genel olarak araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimleri yüksek bulunmuş fakat günlük yaşantıları içerisinde politika konularına fazla zaman ayırmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarının literatürdeki benzer çalışmaların (Borhaug, 2008; Thornton, 2008; Gemma,2009; Maitles, 1999) sonuçları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Bu araştırma ilköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının "politika bilimine yönelik eğilimlerini" tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma bu yönü ile politika eğitiminin ilk basamağını teşkil etmektedir. Bu çalışmanın bir üst basamağını politik okuryazarlık, son basamağını ise politik eleştirel düşünme oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının politik okuryazarlık düzeylerini ve politik eleştirel düşünme becerilerini belirlemeyi amaçlayan çalışmalar yapılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının siyaseti bir bilim dalı olarak benimsemeleri ve bu konuda eleştirel bakış açısı kazanabilmeleri için Siyaset Bilimine Giriş, Vatandaşlık derslerinin kapsamı tekrar ele alınarak incelenmesi ve geliştirilmesi yönünde çalışmalar başlatılabilir. Bu derslerin yanı sıra öğrencilerin politika bilimi ile ilgili farklı dersler almaları sağlanmalı öğrencilere politika bilimi ile ilgili alternatif seçmeli dersler koyulmalıdır.

İlköğretim okullarında uygulanmaya başlanan okul meclisleri projesi hakkında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgilendirilmesi ve uygulamaya yönelik becerilerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında okul meclisi projelerine dahil edilmeleri sağlanabilir. İlköğretim öğrencilerinin okul meclisleri hakkındaki bilgilerine ve bu projenin hangi ölçütler çerçevesinde uygulandığına ilişkin çalışmalar yapılabilir. Ayrıca ilköğretim okullarında halen görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin politika bilimine yönelik eğilimlerini ve politik okuryazarlıklarını tespit etmeyi amaçlayan çalışmalar yapılabilir.

Araştırma sırasında ve ilgili literatür incelendiğinde öğrencilerin çoğunun politika konularını konuşmaktan çekindiği ya da yeterli bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Tüm bunlar düşünüldüğünde, okullarda politik katılımın değerinin tam olarak anlaşamadığı ve kazandırılmadığı söylenebilir. Bu yönde araştırmacılara nitel çalışma ile bunun nedenlerini araştırılması önerilebilir. Böylece öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında bu düşüncelerinin nedenlerinin tespit edilerek, bu nedenleri düzeltme yolunda bilgi almaları sağlanabilir. Öğretmenlerin demokratik sistemin devam edebilmesinde etkisi çok önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin lisans eğitimleri döneminde politika bilimine yönelik eğilimlerinin doğru ve yerinde adımlarla geliştirilmesi gerekir. Üniversite öğrencilerinin kampüs içerisinde yaşanan politik kavgalardan uzaklaşması ve politika biliminin gerçek amacını anlamları için bilgi verici çalışmalar (konferans, kitapçık, belli bir görüşe hizmet vermeyen gazete

vs.) düzenlenerek öğrencilerin politika bilimine yönelik ilgilerinin doğru şekilde yönlendirilmesi faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Betty, A. (2006). "New Teacher And Mentor Political Literacy: Reading, Navigating And Transforming İnduction Contexts". *Teachers and Teaching: Theory and Practice*. 12(2): 123-138.
- Borhaug, K. (2008). "Educating Voters: Political Education in Norwegian Upper-Secondary Schools". *Journal Of Curriculum Studies*. 40(5): 579-600.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretimi. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Beşinci Baskı) (Edt: Cemil Öztürk, Dursun Dilek) Ankara. Pegem AYayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım.
- Gemma, M. (2009). "The Politics of Literacy in The Context of Large-Scale Education Reform". *Research Papers in Education*. 24(2): 155-174.
- Genç, N. & Demirdöğen, O. (1994). *Yönetim El Kitabı*. Erzurum: Birey Yayıncılık.
- Harwood, A., M. (1991). *Social Studies Classroom Climates and Students Political Attitudes Views From*. Degree of Doctor of Philosophy University of Emory. Utah.
- Kapani, M. (2010). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (14. Baskı) Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Konrad Vakfı (2002). Bugün, Gelecek ve Siyaset "Siyasi Eğilimler" isimli araştırma <<http://www.konrad.org.tr/index.php?id=183>> adresinden 1 Kasım 2010 tarihinde indirilmiştir.

- Lockyer, A., Crick, B. & Annette, J. (2003). *Education for Democratic Citizenship: Issues of Theory and Practice*. USA: Ashgate Publishing Limited
- Maitles, H. (1999). "Political Education in Schools". *International Journal of Inclusive Education*. 3(2): 181-190.
- Maxim, W. C. (2006). *Dynamic Social Studies For Constructivist Classrooms Inspiring Tomorrow's Social Scientists*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Price, J., M., C. (2008). Educators Conceptions Of Democracy. *Doing Democracy: Striving For Political Literacy And Social Justice*.(Edited By Darren E. Lund,Paul R. Carr) NewYork: Peter Lang Publishing.
- Rennick, S. (1993). *Political Education And Democratic Citizenship. Master of Arts Department of Political Science*. Carleton University. Ottawa, Ontario.
- Sarisaman, S. (2008). Siyaset Bilimi. *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. (Edt: Ali Sinan Bilgili) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Savage, T. V. (1996). *Effective Teaching in Elementary Social Studies*. New Jersey: A Simon & Schuster Company
- Thompson, J. D. E. (1996). *Political Literacy and Civic Education Curriculum. An Integrated Approach*. Kroom Bay Community Education and Development Network, Freetown.
- Thornton, S. (2008). "The Discipline Pedagogy, Politics and Information Literacy". *Politics*. 28(1): 50–56.
- Tupper, J.,A. (2008). Interrogating Citizenship And Democracy In Education: The Implications For Disrupting Universal Values. *Doing Democracy: Striving For Political Literacy And Social Justice*.(Edited By Darren E. Lund, Paul R. Carr) NewYork: Peter Lang Publishing.
- Vincent, S. & Desautels, J. (2008). Teaching And Learning Democracy In Education: Interweaving Democratic Citizenship Into / Through The Curriculum. *Doing Democracy: Striving For Political Literacy And Social Justice*.(Edited By Darren E. Lund, Paul R. Carr) NewYork: Peter Lang Publishing.

Wallace, M. (2006). *Social Studies All Day, Every Day In The Early Childhood Classroom*. Canada: Cengage Learning.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The social studies lesson is seen as a field where the students developed the positive opinions aimed at the political system and developed the participative skills enabling them be active citizens. The social studies teachers are the most important resource enabling the primary education students gained a democratic attitude and values after the family did. In this point the research has importance in terms of that it required the social studies teacher candidates to put forth that how much the future's teachers would be affective in continuation of our democratic system by putting forth their politic trends. In this direction the research's aim is to fix "the trends of the teacher candidates who are educated in 4th Class of the Main Science Branch of the Primary education Social Studies Teaching having the responsibility to grow up the citizens know their rights and responsibilities, participative in the social life politically to policy science".

In this research, the descriptive scanning model was used. 872 persons consisting of the teacher candidates of 4th class at the Main Science Branch of the Social Studies Teaching at the primary Education, of the Education Faculty of seven different universities in seven different regions in the education year of 2010-2011 formed this research's sample.

"The Scale to Determine the Trends of the Social Studies Teacher Candidates to the Political Subjects" developed by the researcher was used as the data collection mean in the research. The Cronbach alpha coefficient reliability of the scale of 52 articles was found as 0.906. The data of the research were solved by the help of SPSS 15 statistics program package. In the analysis of the research's data; the analysis techniques of the arithmetic mean, standard deviation, the width sizes, t-test for the independent groups, one and two- way variation analysis (ANOVA) were used.

The trends aimed at the political science of the teacher candidates were found high when the findings of the research were evaluated generally but it was ended that they could not spare much time for the political subjects within their daily lives. It might be told that the similar studies in the literature, of the research showed parallelism with their results (Borhaug, 2008; Thornton, 2008; Gemma, 2009; Maitles, 1999). The findings obtained show that the teacher candidates of the last class consider great importance at the political subjects and they think that the social studies teachers should know the political subjects. It was seen that the students thought that the political opinions should be stated freely in the discussion environment and the political, economic and social subjects should be

discussed, slightly agreed the views that the political subjects should be told at university and the political subjects should be entered into the schools. Besides it was also reached to the result that the students participated in the study did not agree the view that the people at the state's management were honest and showed interests to the society's thoughts and their reliance levels to the politicians were low.

It was aimed to determine their opinions regarding the active policy while trying to determine the interest levels to the political subjects, of the social studies teacher candidates of the last class. It was reached to the result that the teacher candidates, followed the political subjects closely, thought that social studies teachers should know the political subject, did not lean to the cases such as participation in any political party, being a candidate, writing the political articles, participation in the state's management. It was found that the teacher candidates' interests at subjects such as having roles were low, participation in policy actively although it was found that their trends to the policy were high. The teacher candidates' interests those are high at voting subject that is only a requirement of citizenship. In the research it was also tried to determine the following levels of the current policy subjects by the teacher candidates. The teacher candidates of the last class try to follow the political subjects closely according to the findings obtained. It can be told that the teacher candidates followed the political subjects and considered the political subjects important but they did not think to have any roles in the policy personally together with this result. In the research it can also be told that the occupations aimed at the political subject, of the guardians of the teacher candidates are low, the levels to follow the occupations aimed at the political subjects, of the teacher candidates are enough.

In research it was reached to the result that trends aimed at the political science, of the primary education social studies teacher were high in favor of males according to the sexuality candidates, it did not show any difference according to the kind of any high schools where they graduated from and the accommodation units where they live in, the academic successes of the students.

It was fixed that most of the students abstained to talk about the political subjects or did not have enough information in the research findings and when the relevant literature was examined. It can be told that the worth of the political participation could not be gained completely at schools when all these are thought. The teachers can be allowed to have information about the reasons of these thoughts and the correction way during the bachelor's levels of the teacher candidates. The effects of the teacher in continuation of the democratic system are very important. Therefore the trends aimed at the political science, of the teachers should be developed rightly and onsite in the terms of their bachelor's levels education. It

shall be useful to direct the students' interests aimed at the political science rightly by arranging the informative studies (conference, booklet, newspaper not serving to a specific opinion, etc.) for the university students in order to fall away from the political quarrels experienced in the campus.